

ПРАВИЛА

проведення Всеукраїнського турніру юних правознавців у 2024-2025 н. р.

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила встановлюють порядок організації та проведення Всеукраїнського турніру юних правознавців (далі – турнір).

1.2. Основними завданнями турніру є популяризація правових знань серед здобувачів освіти, їх виховання в дусі загальнолюдських демократичних та правових цінностей; створення умов для реалізації та розвитку науково-дослідницьких, творчих здібностей здобувачів освіти, прищеплення їм навичок критичного мислення, роботи в команді, вміння формувати та відстоювати власну думку; залучення науково-педагогічних працівників, докторантів, здобувачів вищої освіти.

1.3. Турнір проводиться відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011 р. № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 р. за № 1318/20056 (зі змінами) (далі – Положення) та цих Правил.

1.4. Керівником турніру є Міністерство освіти і науки України.

1.5. Організатором та координатором турніру є Національний центр «Мала академія наук України».

1.6. Учасники турніру отримують завдання та дають на них відповіді державною мовою.

II. Проведення турніру

2.1. Турнір проводиться у 2 етапи:

I етап – районний (міський) та/або обласний (за необхідності);

II етап – фінальний.

2.2. I етап турніру

I етап турніру проводиться на рівні закладів загальної середньої і професійної (професійно-технічної) освіти у районах, районах у містах Києві та Севастополі.

I етап турніру може передбачати проведення районних (міських) турнірів юних правознавців як відбіркового або фінального турів I етапу, а у разі проведення районних (міських) етапів як відбіркового турів – також обласного турніру юних правознавців як фінального туру I етапу.

2.3. Фінальний етап турніру

2.3.1. Фінальний етап турніру проводиться кожного навчального року у строки, що встановлюються Міністерством освіти і науки України.

2.3.2. Персональний склад оргкомітету та журі фінального етапу турніру затверджується наказом Міністерства освіти і науки України.

III. Завдання турніру

3.1. Завдання турніру розробляються щорічно Міністерством освіти і науки України спільно із науковими, науково-дослідними установами, закладами вищої освіти, провідними фахівцями у галузі права.

3.2. Завданнями турніру є проблемні (дискусійні) питання теоретичного та теоретико-прикладного спрямування, що не мають однозначного вирішення у сучасній вітчизняній та зарубіжній правничій науці і практиці, передбачають можливість декількох підходів до їх розв'язання, і мають наукову та суспільну актуальність.

3.3. Завдання, що розроблені Міністерством освіти і науки України, використовуються на I та фінальному етапах турніру.

IV. Учасники учнівських турнірів

4.1. В турнірі беруть участь команди, що формуються із учнів закладів загальної середньої і професійної (професійно-технічної) освіти.

До складу команди входять від 3 до 5 учасників. Команду очолює капітан, який є офіційним представником команди під час змагань.

Учень може входити до складу лише однієї команди, яка бере участь у відповідному етапі турніру.

4.2. Порядок формування команд, що братимуть участь у I етапі турніру, встановлюються місцевими органами управління освітою.

4.3. У фінальному етапі турніру беруть участь команди закладів освіти та збірні команди адміністративно-територіальних одиниць.

Під час формування збірних команд ураховуються результати I етапу турніру, якщо він проводився.

4.4. Команду супроводжує керівник, який призначається з числа педагогічних працівників закладу освіти, та на якого на час проведення турніру покладається відповідальність за збереження життя та здоров'я членів команди.

V. Організація проведення турніру

5.1. Турнір складається із боїв – форм командного змагання, що передбачають почергові виступи учасників команд в ролях, визначених цими Правилами.

5.2. У межах турніру проводяться:

чотири відбіркових бої;

півфінальний бій;

фінальний бій.

5.3. Для проведення відбіркових боїв проводиться жеребкування команд, за наслідками якого кожній команді присвоюється порядковий номер.

5.4. За наслідками відбіркових боїв визначаються команди, які братимуть участь у півфінальному бою.

До участі у півфінальному бою допускається не більше половини від загальної кількості команд.

Для проведення півфінального бою проводиться повторне жеребкування команд, що були допущені до півфіналу. За наслідками жеребкування кожній команді присвоюється порядковий номер для участі у півфіналі.

5.5. У фінальному бою беруть відповідно до рішення журі участь 3 або 4 команди, що є переможцями у своїх групах та/або набрали найбільшу кількість балів.

VI. Правила проведення бою

6.1. Бій є формою командного змагання, в якому беруть участь 3 або 4 команди, що змагаються у групах, сформованих відповідно до цих Правил.

6.2. У кожному бою команди почергово виступають в ролях Доповідача, Оponenta, Рецензента (у разі проведення трикомандного бою), або у ролях Доповідача, Оponenta, Рецензента та Спостерігача (у разі проведення чотирикомандного бою).

Кожен бій складається із трьох чи чотирьох дій, відповідно до кількості команд, що беруть в ньому участь.

6.3. Перед початком бою проводиться жеребкування для визначення ролей команд у першій дії бою.

6.4. У кожному бою команди виступають в таких ролях:

6.4.1. У разі проведення трикомандного бою:

Кома нда	Дія		
	1	2	3
1	Д	Р	С
2	С	Д	Р
3	Р	С	Д

6.4.2. у разі проведення чотирикомандного бою:

Кома нда	Дія			
	1	2	3	4
1	Д	С	Р	С
2	С	Д	С	Р
3	Р	С	Д	С
4	С	Р	С	Д

У таблицях ролі команд скорочено позначені: Д – Доповідач, О – Оponent, Р – Рецензент, С – Спостерігач.

6.5. Виступи команд

6.5.1. Представник команди Доповідача у своїй доповіді висвітлює розв'язання поставленої проблеми (задачі), спираючись на наукові дослідження та правові джерела, аналізуючи наявні в правовій науці позиції з порушеного питання, та пропонуючи й аргументуючи власне бачення його вирішення. У доповіді можуть міститися посилання на правозастосовну практику, зокрема,

судову практику національних, іноземних та міжнародних судів, висловлюватися критичні зауваження щодо стану правового регулювання відповідного питання та пропозиції щодо його удосконалення, аналізуватися законодавчі пропозиції, висновки наукового та експертного середовища щодо них, рекомендації міждержавних та неурядових міжнародних організацій, міжнародний досвід з відповідного питання. Доповідач є вільним у виборі структури доповіді та використовуваних для її складання джерел.

6.5.2. Представник команди Оponenta висловлює критичні зауваження до доповіді Доповідача, вказує на позитивні та негативні риси доповіді, допущені помилки. Під час опонування у півфінальному та фінальному боях команда Оponenta викладає власне бачення розв'язання проблеми з питання.

6.5.3. Представник команди Рецензента стисло оцінює виступи Доповідача та Оponenta, підсумовуючи викладені ними аргументи, узагальнюючи загальне розуміння учасниками шляхів вирішення наявних проблем в обговорюваній темі.

6.5.4. Представники команди Спостерігача висловлюють власне ставлення щодо виступів інших команд-учасників бою у дії.

6.6. Під час виступів команд Доповідача та Оponenta допускається співдоповідь (співопонування). Про наявність співвиступаючого заявляється перед початком виступу. Після закінчення співдоповіді (співопонування) основний промовець має право продовжити виступ в межах часу, що залишився невикористаним.

6.7. Під час одного бою кожен член команди може виступати не більше одного разу. Виступами вважаються участь у бою в якості доповідача (співдоповідача), опонента (співопонента) та рецензента.

6.8. Регламент бою

Кожна дія бою проводиться за наступним регламентом:

6.8.1. Оponent пропонує Доповідачу питання для доповіді – до 1 хв.

6.8.2. Доповідач приймає чи відхиляє виклик – до 1 хв.

Цей підпункт не застосовується у півфінальному та фінальному боях.

6.8.3. Підготовка Доповідача до доповіді – до 2 хв.

6.8.4. Доповідь – до 7 хв.

6.8.5. Уточнювальні запитання Оponenta до Доповідача і відповіді на них – до 2 хв.

6.8.6. Підготовка до опонування – до 2 хв.

6.8.7. Опонування – до 5 хв.

6.8.8. Уточнювальні запитання Рецензента Доповідачу та Оponentу, відповіді Доповідача та Оponenta – до 2 хв.

6.8.9. Підготовка до рецензування – до 2 хв.

6.8.10. Рецензування – до 3 хв.

6.8.11. Загальна полеміка за участі Доповідача, Оponenta, Рецензента – до 8 хв. з наданням кожній команді до 2 хв. 30 с часу.

6.8.12. Заключне слово Доповідача, Оponenta, Рецензента, Спостерігача – до 30 с на виступ кожній команді.

6.8.13. Запитання журі командам – до 5 хв.

6.8.14. Виставлення оцінок – до 1 хв.

6.8.15. Коментарі журі – до 5 хв.

6.9. Виклик команд для доповіді. Тактичні та «вічні» відмови

6.9.1. На відбіркових, півфінальному боях команда Оponenta має право викликати Доповідача для доповіді з будь-якого питання, включеного до завдань турніру, крім питань, які:

вже доповідалися командою Доповідача упродовж попередніх відбіркових боїв і за якими вони опонували;

вже використовувалися командою Оponenta для виклику упродовж попередніх відбіркових боїв і які доповідалися командою Оponenta;

була в порядку, встановленому цими Правилами, оголошена командою Доповідача як «вічна» відмова.

6.9.2. До початку бою ведучий з'ясовує та повідомляє, які питання в попередніх боях доповідалися командами як Доповідачами, та пропонувалися командами як Оponentами для доповіді. За необхідності ці відомості встановлюються відповідальним секретарем журі на підставі протоколів оцінювання боїв.

6.9.3. Кожна команда має право до початку першого відбіркового бою заявити одну «вічну» відмову. Питання, заявлене командою як «вічна» відмова, не доповідається нею у відбіркових і півфінальному боях.

6.9.4. Упродовж усіх відбіркових боїв кожна команда має право заявити сукупно не більше двох тактичних відмов з того самого питання або з різних питань. Тактична відмова заявляється упродовж однієї хвилини після виклику командою Оponenta капітаном команди. У такому разі дія бою розпочинається з початку.

Заявлені тактичні відмови понад визначену кількість в абзаці першому цього підпункту тягнуть за собою застосування штрафного коефіцієнту, величина якого визначається пунктом 7.6 цих Правил.

У півфінальному та фінальному боях тактичні відмови не допускаються.

6.10. Під час бою члени команд не мають права користуватися довідниками, словниками, таблицями, посібниками, підручниками, монографіями, інші письмовими або друкованими матеріалами, обчислювальними пристроями та електронними засобами зчитування, збереження, пошуку, передачі та відтворення інформації (мобільні телефони, смартфони, планшетні комп'ютери тощо), а також самостійно виконаними записами, нотатками (якщо тільки такі записи не виконуються безпосередньо під час бою).

Членам команд забороняється під час бою проводити будь-які консультації із особами, що не є членами команд, в тому числі з керівником команди.

6.11. Уточнювальні запитання. Полеміка

6.11.1. Уточнювальні запитання (підпункти 6.8.5, 6.8.8 пункту 6.8 цих Правил) можуть стосуватися лише незрозумілих або недостатньо висвітлених у виступі питань. Уточнювальні запитання може ставити будь-який учасник відповідної команди. На такі питання відповідає будь-хто з членів команди, до якої вони адресовані.

У разі, якщо поставлене питання є дискусійним, воно виноситься на загальну дискусію.

6.11.2. Команда має право брати участь у дискусії шляхом винесення на обговорення окремих питань, що залишилися невисвітленими у виступах команд.

6.12. Ведучий бою

6.12.1. Ведучий бою визначається за рішенням журі з числа членів оргкомітету, журі турніру, керівників команд. Керівник певної команди не може бути ведучим у бою, в якому бере участь його команда.

У разі призначення ведучого бою з числа членів оргкомітету та керівників команд він не бере участі в оцінюванні даного бою.

6.12.2. Ведучий бою:

6.12.2.1. веде бій, стежить за дотриманням його регламенту;

6.12.2.2. представляє команди і членів журі, оголошує умови проведення бою;

6.12.2.3. проводить жеребкування команд для визначення їх ролей у першій дії бою;

6.12.2.4. фіксує номери завдань, які не можуть пропонуватися командою Оponenta, вже доповідалися командою Доповідача або були оголошені командами як «вічні» відмови, кількість тактичних відмов, заявлених командами в попередніх боях;

6.12.2.5. наглядає за дотриманням командами культури ведення дискусії, не допускає консультацій команд із сторонніми особами під час бою;

6.12.2.6. надає слово учасникам команд, членам журі;

6.12.2.7. оголошує виставлені оцінки.

6.12.3. Ведучий бою має право:

6.12.3.1. зупинити виступ учасника, що порушує регламент бою;

6.12.3.2. знімати питання команд, що повторюються або не стосуються обговорюваного питання;

6.12.3.3. видаляти окремих осіб, що не беруть участь у бою, із приміщення, в якому він проходить, якщо такі особи своєю поведінкою заважають проведенню бою, роботі журі;

6.12.3.4. у разі виникнення спірних питань за погодженням із членами журі зупинити бій із одночасним запрошенням експерта-консультанта для їх вирішення;

6.12.3.5. на прохання членів журі чи учасників оголошувати перерви між діями;

6.12.3.6. надавати після завершення бою слово особам, що не брали в ньому участь, зокрема керівникам команд.

6.12.4. Ведучий бою не має права:

6.12.4.1. порушувати ці Правила та регламент проведення бою;

6.12.4.2. зупинити виступи учасників, крім випадків, передбачених цими Правилами;

6.12.4.3. коментувати виступи команд, висловлювати свою думку щодо оцінок журі;

6.12.4.4. ставити командам питання за змістом їхніх доповідей, крім випадку, якщо ведучий бою є членом журі та здійснює оцінювання команд;

6.12.4.5. надавати відповіді на запитання, що не стосуються проведення бою.

6.13. Бої проводяться відкрито.

VII. Оцінювання виступів

7.1. Оцінювання виступів під час боїв здійснюють члени журі, які визначаються для кожної групи перед початком бою.

7.2. Кожен член журі, призначений для оцінювання відповідного бою, заносить у відомість оцінювання бою виставлені ним оцінки кожній команді за її виступ у кожній дії бою.

7.3. Виступи команд під час бою оцінюються цілою кількістю балів у межах:

7.3.1. для Доповідача – від 1 до 14 балів.

Критерії оцінювання Доповідача:

- висвітлення стану і перспектив розв'язання правової проблеми – 3 бали;
- наявність та обґрунтування пропозицій практичного і законотворчого характеру – 2 бали;

- обсяг та глибина опрацювання використаних правових джерел і наукової літератури – 2 бали;

- кваліфікована участь у загальній полеміці – 3 бали;

- точність і коректність запитань Оponentу, Рецензенту – 1 бал;

- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Оponentа, Рецензента, запитання членів журі – 2 бали;

- командна гра – 1 бал.

7.3.2. для Оponentа – від 1 до 11 балів.

7.3.2.1. Критерії оцінювання Оponentа (під час відбіркових боїв):

- висловлення та аргументація критичних зауважень до доповіді Доповідача з наведенням позитивних рис та недоліків – 2 бали;

- вагомість і доцільність контраргументів – 1 бал;

- кваліфікований аналіз допущених помилок у доповіді Доповідача – 1 бал;

- кваліфікована участь у загальній полеміці – 3 бали;

- точність і коректність запитань Доповідачу, Рецензенту – 1 бал;

- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Рецензента, запитання членів журі – 2 бали;

- командна гра – 1 бал.

7.3.2.2. Критерії оцінювання Оponentа (під час півфінального та фінального боїв):

- висловлення та аргументація критичних зауважень до доповіді Доповідача з наведенням позитивних рис та недоліків – 1 бал;

- розкриття власного бачення щодо розв'язання проблеми – 1 бал;

- вагомість і доцільність контраргументів – 1 бал;

- кваліфікований аналіз допущених помилок у доповіді Доповідача – 1 бал;

- кваліфікована участь у загальній полеміці – 3 бали

- точність і коректність запитань Доповідачу, Рецензенту – 1 бал;
- правильність відповідей на уточнювальні запитання від Рецензента, запитання членів журі – 2 бали;
- командна гра – 1 бал.

7.3.3. для Рецензента – від 1 до 8 балів.

Критерії оцінювання Рецензента:

- аргументована оцінка виступів Доповідача та Оponenta – 2 бали;
- кваліфікована участь у загальній полеміці – 3 бали;
- точність і коректність запитань Доповідачу, Оponentу – 1 бал;
- правильність відповідей на запитання від членів журі – 1 бал;
- командна гра – 1 бал.

7.3.4. Під час оцінювання виступів всіх команд до уваги береться наявність власної думки та вміння її обґрунтовувати і відстоювати; дотримання у виступах та під час полеміки культури мовлення, правил ведення наукової дискусії; змістовність поставлених питань та вичерпність відповідей на них; відсутність у виступах юридичних помилок.

7.4. Оцінка команди за виступ у певній ролі визначається як середнє арифметичне усіх оцінок, виставлених членами журі цій команді за виступ у відповідній ролі. Середнє арифметичне обраховується з точністю до десятих.

7.5. Оцінка команди за бій визначається як сума балів за виступ у всіх ролях, підрахованих відповідно до пункту 7.4 цих Правил.

7.6. За оголошення тактичних відмов від доповіді понад визначену цими Правилами кількість до команди застосовується санкція у вигляді понижувального штрафного коефіцієнту.

У разі заявлення командою після використання в поточному та/або попередніх боях права на дві тактичні відмови наступної тактичної відмови до її оцінки за виступ в ролі Доповідача в бою, в якому була заявлена наступна тактична відмова, застосовується штрафний коефіцієнт 0,8. У разі заявлення в цьому ж бою або в наступних боях третьої та/або більше тактичних відмов, за кожну таку відмову застосований штрафний коефіцієнт зменшується на 0,2.

7.7. Результати бою на підставі відомостей оцінювання бою заносяться до зведеного протоколу оцінювання бою, який підписується членами журі, що здійснювали оцінку бою.

7.8. Після завершення бою оргкомітет забезпечує оприлюднення для загального ознайомлення його результатів.

VIII. Командна першість. Номінації

8.1. Нагородження учасників турніру здійснюється відповідно до розділу V Положення.

8.2. Переможці турніру визначаються в командній першості.

8.3. Дипломами III ступеня нагороджуються команди, які брали участь у півфінальному бою та не вийшли у фінальний бій.

8.4. Команда, яка отримала найбільшу кількість балів за наслідками фінального бою у групі, нагороджується дипломом I ступеня.

Решта команд, що брали участь у фінальному бою, нагороджуються дипломами II ступеня.

8.5. Журі може засновувати та присуджувати номінації для команд та їх учасників, та нагороджувати їх відповідними дипломами.

IX. Рейтингові бої

9.1. Для визначення першості серед команд турніру, які не вийшли у півфінал та фінал, за рішенням оргкомітету та журі турніру можуть організовуватися рейтингові бої. Участь команд у рейтингових боях є добровільною.

9.2. Для проведення рейтингових боїв проводиться жеребкування команд, за наслідками якого кожній команді присвоюється порядковий номер.

9.3. Проведення рейтингових боїв та оцінювання команд здійснюється за правилами, що передбачені розділами VI і VII Правил.

9.4. Команди, які здобули перші-треті місця у рейтингових боях, нагороджуються оргкомітетом та журі турніру спеціальними дипломами, які не є дипломами I, II, III ступенів турніру.

X. Оргкомітет та журі, експерт-консультант, інші органи учнівських турнірів

10.1. Для проведення турнірів наказами відповідних органів управління освітою створюються оргкомітет та журі турніру, призначається експерт-консультант.

10.2. Оргкомітет турніру формується відповідно до вимог пунктів 6.1–6.3 Положення та здійснює повноваження, передбачені підпунктами 6.5.1, 6.5.2, 6.5.4, 6.5.5, 6.5.7–6.5.11 пункту 6.5 Положення і цими Правилами.

10.3. Журі турніру формується відповідно до вимог пункту 7.1 Положення та здійснює повноваження, передбачені підпунктами 7.3.2–7.3.5 пункту 7.3 Положення і цими Правилами.

10.4. Для оцінювання відбіркових та півфінального боїв члени журі розподіляються за групами у кількості не менше 3 осіб на одну групу. Розподіл членів журі здійснюється перед кожним боєм на засіданні журі.

В оцінюванні фінального бою беруть участь члени журі, кількість та персональний склад яких визначається на засіданні журі.

Зміна складу журі у групах під час бою не допускається.

10.5. Експерт-консультант учнівського турніру здійснює повноваження, передбачені пунктом 7.4 Положення та цими Правилами.

XI. Апеляція

11.1. Питання про визначення форми та способу розгляду апеляції апеляційною комісією вирішується спільно координатором та експертом-консультантом турніру.

11.2. У разі виникнення спірних питань щодо оцінювання команди, дій журі, ведучого бою, підрахунку балів капітан команди має право упродовж п'ятнадцяти хвилин з моменту закінчення бою, якщо порушення було вчинене

під час бою, звернутися до апеляційної комісії з відповідною письмовою апеляційною заявою.

Подання апеляційних заяв іншими особами, крім капітанів команд, не допускається.

11.3. В апеляційній заяві зазначаються:

- 1) назва команди, від імені якої капітан подає апеляційну заяву;
- 2) час завершення бою;
- 3) вимоги команди, яка подає апеляційну заяву, до оргкомітету та журі турніру;
- 4) обґрунтування вимог із зазначенням того, у чому полягає порушення, неправильність чи неповнота застосування Положення та цих Правил;
- 5) ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) капітана команди, його підпис.

Недодержання зазначених у цьому пункті вимог до апеляційної заяви дає право експерту-консультанту турніру залишити заяву без розгляду.

Залишення без розгляду апеляційної заяви не дає права повторного подання командою апеляційної заяви з того самого питання.

11.4. Для розгляду апеляції Оргкомітетом турніру створюється апеляційна комісія, до складу якої входять експерт-консультант та члени журі.

Експерт-консультант турніру головує на засіданні апеляційної комісії та керує розглядом апеляції.

11.5. За результатами розгляду апеляційної заяви апеляційна комісія приймає рішення, що фіксується у протоколі засідання цієї комісії, та доводиться до відома команди, яка подала апеляційну заяву, зокрема:

- 1) залишити апеляційну заяву без задоволення, а результат бою або дії відповідного бою без змін;
- 2) задовольнити апеляційну заяву, переглянути результат бою або дії відповідного бою та ухвалити рішення про остаточне визначення результату бою або дії відповідного бою, який підвищує загальний рейтинг команди, яка подала апеляційну заяву;
- 3) задовольнити апеляційну заяву, скасувати результати бою або дії відповідного бою та призначити проведення повторного бою або дії відповідного бою.

Підставами задоволення апеляційної заяви та прийняття відповідного рішення, передбаченого підпунктами 2-3 абзацу першого цього пункту, є:

- 1) неправильне чи неповне застосування Положення та цих Правил;
- 2) неврахування членами журі під час оцінювання команди доводів та аргументів, які мають істотне значення для розкриття питання турніру та оцінювання команди;
- 3) порушення прав команди, передбачені Положенням та цими Правилами.

Задоволення апеляційної заяви з підстав порушення процедурних вимог проведення бою або дії відповідного бою, встановлених цими Правилами, можливе лише у тому випадку, якщо таке порушення істотно вплинуло на оцінювання команди та встановлення результату бою або дії відповідного бою.